К.мист. Васильєва Л.Л.

Миколаївський національний університет імені В.О.Сухомлинського, Україна

Сучасна позаєвропейська музична культура в підготовці фахівців освітньої галузі “Мистецтво”

В останні роки стає все очевиднішим те, що вивчення сучасної зарубіжної музики не можна обмежувати розглядом композиторської творчості країн Західної Європи, як це відбувається щодо історії музики XVII-XIX століть. Уже століття невід'ємною частиною світової культури є музика Сполучених штатів, Латинської Америки, Азії, Африки. Інтерес до звучання арабського макама, індійської раги, японської музики гагаку, балійського гамелана; поява композиторів із світовими іменами Альберто Хінастери, Ісан Юна, Хосе Моседа та інших показали тенденцію XX століття - вихід регіональних традицій на міжнародний рівень [3]. Викладене вище зумовило необхідність введення до навчальних програм закладів вищої мистецької і педагогічної освіти курсу «Сучасне музичне мистецтво». Доповнюючи курс «Історія музики», він має на меті формування у студентів різнобічного і адекватного сприйняття сучасної світової музичної культури. Даний курс був введений і в програму навчання майбутніх вчителів освітньої галузі “Мистецтво” Миколаївського національного університету імені В.О.Сухомлинського. Студенти поряд із європейськими композиторами вивчають творчість мистців Сполучених штатів, Латинської Америки, Далекого Сходу, Азії, Африки. У даній статті висвітлено особливості побудови цього курсу, хто і що стали об'єктами і предметами вивчення, які матеріали і джерела використані.

Поштовхом до формування позаєвропейського розділу в побудові курсу “Сучасне музичне мистецтво” стали навчально-методичні роботи викладачів і аспірантів Харківського інституту мистецтв імені І.Котляревського, Львівської національної музичної академії, Московської консерваторії [2]. Орієнтуючись на

Created by FolderMill | www.foldermill.com

їхні досвід і досягнення ми сформували наступну програму залікового кредиту, яка представлена в Таблиці 1.

Таблиця 1.

Програма четвертого залікового кредиту курсу

“Сучасне музичне мистецтво”

Назви кредитів і тем	Кількість годин			
	усього	у т. числі		
		л	п	ср
Кредит 4. Національні композиторські школи неєвропейських країн у ХХ ст.				
Музичне мистецтво країни Латинської Америки ХХ ст.	9	2		7
Композиторська школа США першої половини ХХ ст.	5		2	3
Новації американських композиторів другої половини ХХ ст.	5		2	3
Композиторські школи країн Далекого Сходу	9		2	7
Формування національних композиторських шкіл у країнах Азії та Північної Африки.	2		2	
Усього за кредит	30	2	8	20

За кількістю часу, відведеного на знайомство з тією чи іншою музичною традицією можна судити не тільки про її значущість для світового мистецтва, але, частково, і про ступінь вивченості. Безумовно, найбільш доступною для слухачів є професійна музика Сполучених штатів та Латинської Америки: аудіо, відео матеріали, ноти, монографії, дослідження про музику і композіторов є в широкому доступі як у вигляді друкованих видань, так і електронних ресурсів. Знайомство з професійною музичною традицією Бразилії, Мексики, Аргентини, Куби дозволяє не тільки зупиниться на таких великих фігурах як Ейтор Віла-Лобос, Карлос Чавес, Альберто Хінастера, Астор Пьяцола, але познайомитися з менш відомими, але не менш цікавими авторами: Аладео Рольданом, Маурісіо Кагелем, Хуліаном Карільо, Мануелем Понсе та ін. Наприклад, творчість бразильського композитора Жозе Сікейра відзначилася заломленням елементів афроамериканської культури. У написаній в 1952 р кантаті «Negra» «Шанго» (ім'я божества) композитор прагнув з етнографічною точністю відтворити африканські ритуали. Таким чином,

Created by FolderMill | www.foldermill.com

вивчаючи музику Латинської Америки, ми отримуємо можливість представити музичний світ Африки [3].

Великий інтерес у студентів викликає музична культура Далекого Сходу (Японії, Кореї і Китаю): особливо їх приваблює музика трьох стовпів азіатського авангарду, композиторів другої половини XX століття Такеміцу Тору, Ісан Юна і Тан Дуна а також масова музика цих країн (k-pop, j-pop).

Інформацію про сучасні музичні традиції далекосхідних країн знайти трохи складніше, але можна: в основному вона сконцентрована в окремих публікаціях і кандидатських дисертаціях. Значна кількість творів композиторів (особливо японських і китайських) викладено в інтернеті. У деяких авторів є цікаві та інформаційно-насичені офіційні сайти. Зокрема, сайт сучасного китайського композитора Тан Дуна дозволяє в онлайн режимі дізнаватися про музичні новинки композитора, бронювати і купувати квитки на його концерти. Наразі Тан Дун є найвідомішим китайським композитором. Про нього говорять, що «його музика радує не лише слух, а й очі». Відеоекран давно став повноправним учасником «оркестрових театрів» композитора [4].

Вивчення музичних традицій Південної Азії, Близького і Середнього Сходу, Африки проходить оглядово: менш доступні інформаційні джерела про творчість композиторів країн цих регіонів і сама музика. Твори сучасних композиторів Індії, арабських країн зберігають тісний зв'язок з традиціями древніх культур і є яскравим прикладом синкретичного мистецтва (вираженого, наприклад, в рагах індійської поета, музиканта, художника першої половини XX ст. Рабіндраната Тагора) [1]. Сучасні композитори Індії відомі нам, в першу чергу, через кіномузику (ми можемо не знати ім'я композитора Рахул Дев Бурман, але чули про фільм з його музикою - «Зіта і Гіта»). Один з найвідоміших композиторів Індії Раві Шанкар уславився як роботами у Боллівуді, так і джазовими композиціями, грою на сітарі.

Created by FolderMill | www.foldermill.com

Творчість позаєвропейських композиторів другої половини XX століття з великим інтересом і ентузіазмом сприймається студентською молоддю як закладів вищої освіти, так і фахових коледжів. Великий інтерес до творчості композиторів позаєвропейських країн є у викладачів інтегрованого курсу "Мистецтво" закладів загальної середньої освіти і дитячих мистецьких шкіл, що засвідчив Всеукраїнський науково-практичний семінар "Мистецька освітня галузь: методики технології" (м.Миколаїв, листопад 2019р.).

Слухацька увага до позаєвропейського музичного мистецтва свідчить про необхідність сьогодні в рамках стандартних навчальних програм, курсів знаходити можливість вивчати і слухати музику композиторів цих країн; розширювати горизонти музичних вражень і знань учнів, студентів, створюючи в їх свідомості реальну картину сучасного музичного світу.

Доцільність розширення програм курсів історії музики, традиційно орієнтованих на вивчення європейської музичної культури, за рахунок розгляду музичних традицій позаєвропейських країн не викликає сумнівів. Це сприяє створенню в свідомості студентів повної і адекватної картини сучасного музичного життя.

Література:

1.Алпатова, А.С. Архаика в мировой музыкальной культуре / А.С. Алпатова. М.: Экон-Информ, 2009. 204 с.

2.История внеевропейских музыкальных культур: Программа-конспект. Московская консерватория; сост. и науч. ред. В. Юнусова. М.: Казань, 2006. 72 с.

3.История зарубежной музыки XX век: учебное пособие. / Сост. и общ. ред. Н. А. Гаврилова. М.: Музыка, 2005. 576 с.

4.История зарубежной музыки. XX век: Хрестоматия. М.: Научно-издательский

Created by FolderMill | www.foldermill.com